

JÁNOS, ÉN MEGHALOK...

Talán nem is ezt a ruhát kellett volna felvennie, hanem egy másikat, mert sose lehet tudni, kiben mi lakozik, és ha a menyének nem lesz igénye a külalakja, akkor ő ezt amnyira a szívére veszi, hogy hetekig ezen fog bánkódni... Viszont hiába húzná magára azt az egy szál ruhát, a városiasabbat, mikor a több szoknyában érzi igazán jól magát. Lehet, hogy kissé fakultak is ezek a szoknyák, ezek még abból az időből valók, mikor a megboldogult férjével, a Jánossal összekerültek, és már kérték is tőle többször, hogy adja a múltörzöknek, azok örökre megvigyázzák, de hát lehet-e hinni a mai fiataloknak, mikor látni már, hogy a fodrok meg a többi régiség újra divatba jött, s lehet, hogy egyszer csak szembe találná magát valakin a saját szoknyájával.

És a Gyuris is... Miért adta be a derekát éppen most az a derék kutya, mikor a legnagyobb szüksége lenne rá, mert most odahagyta a házat, ha jól emlékszik, akkor húsz év után először, és nincs, aki vagy ami vigyázza. Az se jó, ha az ember túlságosan magára marad, legrosszabb, ha még az állat is elmegy a másvilágra mellőle, mint ez a Gyuris is; kirakta magából a két kiskutyát, aztán lehunyta a szemét, örökre. Neki meg itt maradt a két ebecske, az egyiket most hozza az unokáknak, bár nem kicsik azok, szép magasak lehetnek már, érzi ő, bár sose látta őket, de a sudárságuktól meg az éveik számától azért szerethetik az állatot, ha most gyengéden eléjük rakja Gyuris szebbik kölykét.

Persze a tenyerét, de főleg az ujjavegeit megsíkálhatta volna cseréppel, a bőr árkaiban ott a piszok, és a János szóvá teheti. A jobbik csuda tudja, miért van, hogy nem tud már magáról kellőképpen gondoskodni, ahogy beöregszik az ember lassan az alkonyatba, már az esze se olyan, amilyennek lennie kellene. Lehet, hogy a sok megpróbáltatás csinálta vele a csúfságot, hogy most már sok mindent elfelejt, lassan már írni se tud, hogy esetleg lefirkanthatná, ilyen utazás előtt mi mindent kellene helyére rakni magán és önmagában.

Ez a kiskutya is egyre csak fészkelődik, még majd leteszik miatta a sinbuszról, pedig nem szívesen szakítaná meg az utazást, mert ott mélyen valami olyan érzés sópródott össze benne, hogy aligha néz ő már sokáig a kenyér héjára. Hát ezért jön most Jánosékhoz, és a sietőség miatt volt az is talán, hogy magán és maga körül nem tudott hamarjában mindent úgy elrendezni, ahogyan kellett volna.

Bizony, megérzi azt az ember, ha a sors szűkíti előtte az utat. Ne mondja azt senki, hogy nem érzi meg az ember a nagy fordulások idejét, és a rövid idő alatt, ami aztán még hátramaradt, gondoskodnia kell olyan dolgokról is, amelyek halaszthatatlanok. Mint ez a mostani útja, az unokák meglátogatása miatt. Neki sose mondták, hogy ne jöjjön, de valahogy érezte, hogy mély árok húzódik János családja és az ő kis élete között. Ezt az árkot átlábolni sose gondolta, hiszen nem azért él az ember, hogy mindig jómódban legyen része.

Megedzódott. Igen, megedzódott lassan, mikor az öreg János itt hagyta és a fia gondja reá maradt, de az a sovány föld is és a ház, amely mindig olyan állapotban volt, hogy ha egy cinege szállt volna rá, akkor...

De kibírta. Ki ő, a sok csinálomot. És Jánost is rendbe rakta, mert amikor a tanyán megszületett, az öreg János segítette világra mécsfénynél, s akkor nagy fogadalmat tett a nehéz szülés után, hiszen azzal is magukra maradtak, szóval fogadalmat tett: a gyerek úr kell legyen! És aztán szép csendesen kapargattak, szedegettek, mint a szárnyas. Talán a kis Jánosnak volt a legrosszabb, hiszen kilométereket kellett gyalognia a tanyáról sárban, vízben, fagyban, lucsokban, hogy megtanulhassa

szegénykém a nevét leírni, de ők is igyekeztek, és mire harmadikos lett, már házacskát vettek a faluban, és a gyerekek nem kellett tovább gyalogolnia.

Aztán az öreg János egyszer csak elköszönt. Csendesen ment el, mint a kutyák vagy egyéb állatok szoktak, szinte nem is vették észre, hogy az utolsó lélegzet mikor szaladt ki belőle, csak félre volt húzódva a vackán, kint a nyári konyhában, mert mindig ott aludt, télen és nyáron is egyaránt, és hideg volt minden tagja, mikor etetéshez keltegette azon a reggelen.

Félt? Nagyon. Attól, hogy nem tud helytállni, hogy nem tud a maga embere lenni ez öreg János nagy fogadalmában, hogy a gyerekből pedig úr kell hogy legyen, ha a fene fenét eszik is, vagy ha kisteknővel kell világtalan házba hordani a fényt. Városba adta iskolába, vitte utána a sok-sok élelmet, mert akkor, ott mindjárt a fölszabados után, a városi asszonyágok csak természetben kérték a fiú után a fizetséget, na meg némi pénzeszkével is toldani kellett a járulékot, de nyomta a gombot, csinálta, ahogy tudta, mert neki ez adatott, az öreg János fogadalma. És a sok kárálást se hallgatta a szomszédasszonyok részéről, hogy Annus, fiatal vagy még, rendes partit csinálhatnál ezzel vagy azzal az emberrel, de hát akkor nagy kérdés lett volna ám, hogy az türte volna-e az ő fogadalmi igyekezetét a fia felé... És akkor talán azt se tudta volna kihozni, hogy János nőülésére háromszobás lakást vegyen az ifjú párnak, mert istenem, de nehéz annak, akinek nincs fődél a feje felett, az olyan ám, mint a mezei pocok, a földönfutó, mindenkinek keze-lába, és az olyan ember talán még arra is képes elkeseredésében, hogy kezet emeljen magára...

A sinbusz dudált.

Ez az. Mikor az öreg János még fiatal oldalbordaként a teheneket legeltette a falunak! S kicsoda tülökje volt akkor az urának, hát azt el se mondhatja senkinek... Olyan tüdeje volt az öreg Jánosnak, mint egy kovácsfujtató, izmai is dagadók, mint a megkelt kenyértészta... Micsoda rendes kép volt az, istenem, mikor az öreg János fiatalkorában kenyértésztát dagasztott, ő meg csak figyelte az izmait. Hogy csurgott arról a Jánosról a verejték, te jóságos ég, s úgy dolgozott az öklével, mintha az ökle lett volna a tésztaácska kelesztője, mintha a kenyér szívének akarta volna belegyömöszölni az a János az öklét a tésztaába... Aztán megrogyant szegénykém, mikor a bika odanyomta az akolhoz, oldalbordája tört neki, és később már nem volt olyan ember soha, mint annak előtte, még férfiaságában sem... De hát ilyen az élet, ugye, ha ver, két kézzel teszi, máskor meg telis-tele szórja az embert napsugárral, hogy szélesre vigyorozzon tőle, akit éppen szeretget...

A sinbusz kettőt dudált. Váltók csattogtak a kerekei alatt.

Hiszen már érkezett, ajaj, ki hitte volna, hogy az idő ilyen gyorsan eljár. Istenem, vigyázni, nehogy kijöjjenek a könnyei, mert az is megtörténhet, hogy Jánossal a gyerekek is kijöttek elébe, és akkor neki, jaj istenem, akkor most hogyan is kéne ezzel a kosárral meg a kiskutyával, de hogyan is...

A sinbusz megállt. Mindenütt lárma, sokadalom, szavak röppentek ide-oda, mint csapongó madarak, az emberek cipőkoppanásai pedig sértették a fülét. Hiába, nem neki való ez a hangoskodás, ez a gyömöszödöm előre a sok ember között, s az hogy nem oda érek, ahova akarok, mert magukkal sodornak, visznek valahova...

— Jó napot, anyám — mondta János.

— Noked is, egyetlenem — mondta ujjongva, s már ott csimpszakodott János nyakába, csókolta kétfelől az arcát, mint valaha szokta.

— Jól érkezett, anyám — mondta János.

Csak állt földbe gyökerezett lábbal. Hol itt az a régi épület, hiszen itt minden drága kőből van csinálva, ezt ő sose látta, még az újságokban se.

— Jöjjön csak, jöjjön... A csomagjai? — kérdezte János.

— Az nincs, fiam. Csomagot nem hoztam magammal, kivéve ezt a kis kosarat. Volt idő, mikor majd leszakadt a kezem a sok csomag alatt, emlékszel? — kérdezte.

János szó nélkül indult előre. Borús a fia képe, mi lakozhat a gyerekekben, hogy ennyire, szó nélkül nekilódult ennek a hatalmas kupola alatti világnak, ami szinte akkora, mint nálunk otthon az ég. Alig tud menni a János után, alig győzi szaporázni a lépteit; hiába, emberrnyi ember, és ha a férfiember meghúzza a lépést, bizony igyekezni kell a nyomában lenni.

De nem kifelé tart, hanem erre be, a sok ember közé, és még le is ül a fehér abrosszal terített asztalhoz. Istenem, de szép abrossz, és a vázában virág, biztosan melegágyon nevelt virág, mert hogy most tavasz van, és korai lenne szabadon látni ilyen kövér rózsát...

— Két kávé — mondja János a pincérnőnek.

— Tudod, nekem kevés nedvesség kell, én nem iszom, de mehetnének, Jánosunk, biztosan várnak engem a gyerekek...

— Nálunk meszelés van, anyám. Abba a fölfordulásba nem viszem — mondta János.

— Segítek a menyemnek... Még nem is ismerem, a gyerekeket se tudom, Jánosunk, és jó volna, ha te most engem...

— Majd legközelebb, anyám, lesz még rá alkalom. Majd ha rendben lesz a lakás...

— De hát én... én azért jöttem...

— Maga most szépen rám hallgat. Tíz perc múlva megy vissza a sinbusz, szépen felül rá. Tudni akarom ám, hogy épségben visszaért, a sógorék telefonálják meg nekem az érkezését — mondta János. Anyja elé tolta a kávé, a magáét egy hajtókára akarta kiinni, olyan forrón persze, ami nem ment, beharapta a fájdalomtól a szája szélét, s hallgatott.

Csend volt.

A kutya mocoogni kezdett.

— Az mi lenne? — kérdezte János.

— Még mindig vezető poszton vagy, Jánosunk? — kérdezte.

— Azt mondja, hogy mi van a kosárban!

— Mert a sógor mondta, hogy avanszéroztál, hogy te most már valóban valaki vagy...

— De a szentségit... — szisszentett János és a kosár után kapott. Elrántotta róla a fejkendőt. A kiskutya, nedves orrával és csillogó tekintettel mászott a kézfejének.

— A Krisztusát, anyám — nyomta anyja ölébe a kosarat János. — Maga meghiobbant?!

— A gyerekeknek... mert a Gyuris, tudod, amit te neveltél...

— Nem neveltem én semmit — dobott egy papírpénzt János az asztalra, felállt, s indult kifelé, mint akit kergetnek. Ő utána.

Könnyein át látta, hogy János jegyet vesz, érezte, ahogy a kezébe nyomta, és hatalmas, az öreg megboldogult Jánoséhoz hasonló öklét is érezte, mikor karon fogta, és kifelé vezette az indulási oldalra.

— Majd legközelebb, anyám, legközelebb... Megtelefonálok, hogy mikor teszünk nálunk mindent rendbe — mondta János, mikor futólag megcsókolta és fölsegítette a sinbuszra.

Ő az ablakhoz ment, a kosarat akarta leadni, hogy ezt az árvát, a Gyuris kölykét, elvihetné az unokáknak, de ekkor már csupán János széles hátát láthatta, ahogy a kijárat felé haladt. Könnyei belül szakadtak, mikor cserépes ajkai közül kibuktak a szavak:

— János, én meghalok...